

Ἡ 2^αρα τοῦ ἐνεστώτος μηνὸς κατεκάλυψεν ὑπὸ πένθους πλείστας τῆς πόλεως ταύτης οἰκογενείας. Ἡ Κόμησσα Μαρία τῶν Μαρμαρᾶ, τὸ γένος ἔλκουσα ἐκ τῶν Πιέρη, μετέστη εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Οὐδεὶς κάλαμος ἐδύνατο νὰ περιγράψῃ τὴν ἀξίαν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τῆς σεβαστῆς Κυρίας, ἧς τὴν στέρησιν κλαίμεν.

Ἐν χώρᾳ μόλις συστηθεῖσθαι, τῆς ξένης δουλείας μόλις ἐξελευθούσθαι, πασῶν τῶν μεγάλων ἀρετῶν τῶν προγόνων αὐτῆς στερηθεῖσθαι, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς καὶ παρ' ἀντιθέτων συμφερόντων διαπληκτιζομένη, θὰ ἔχωμεν ἀρά γε δάκρυα ἐπαρκῆ ἵνα ποτίσωμεν τοιαύτης μητρὸς τὸ λείψανον;

Οἰκογενείας ἐξόχως εὐγενούς, καρδίας καρτερικῆς καὶ εὐαισθήτου, ἀγωγῆς πεφροντισμένης καὶ αὐστηρᾶς, χαρακτῆρος ἠπίου καὶ δραστηρίου, ἐπιμονῆς γονίμου καὶ ἀκατανικήτου, πίστεως ἀδιασείστου καὶ τελεσφόρου, ἡ Κόμησσα Μαρία παρίσταται πρὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτῆς ὡς ἐν τῶν τιμιωτέρων καὶ τιμηθέντων ὑποδειγμάτων τῆς γυναικείας ἀξίας.

Ὁ βίος αὐτῆς, ἐξαίρουμένης τῆς ἡσυχίας ἀπῆλυσεν ἐπιτυχίας ἐκ τῆς δεθείσης ἀγωγῆς, ἐκ τῶν ἐμπνευσθεισῶν ἀρχῶν καὶ ἐκ τῆς μεταδοθείσης γενναίας παρορμήσεως τῇ μονογενεῖ αὐτῆς υἱῷ, τῷ Κόμητι Ἰωάννῃ, κέκληται ἵνα χρησιμεύσῃ ἀξιωμακτὸν μάθημα εἰς πλείστας ὄσας μητέρας τῆς περικλειούσας ταύτης γῆς.

Ἐξ οἴκου οὐ τινοὶ οἱ πρόγονοι ἀπεκατεστάθησαν ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1355 ἔτος, ἡ σεπτῆ μακαρίτης ἀντεμετώπησε τρεῖς ἐποχάς, καὶ ἂν ἡ ἀληθὴς γυνὴ καὶ πολιτὴς δύναται νὰ διακριθῇ τὸν γάμον, τὴν χρείαν, καὶ τὴν, ὡτεῖ σωτήριον ἄγγελον, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς προάσπισιν, ἧς ἕνεκα, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπέπρωτο βαρέως νὰ ἀγωνίζηται.

Ὡστεῖ γυνὴ, ἀνατετραμμένη ἐν ταῖς ἀρχαίαις παραδόσεσι τῆς τιμῆς, καὶ ἐν τῇ αὐστηρᾷ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων τοῦ φύλου αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἡ παρηγορία καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν οἰκείων αὐτῆς, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ὑψηλοφρόνων διετήρησε τῶν Μαρμαρᾶ τὴν τιμὴν, ἧς ἐπανεπαύετο πλέον κατ' ὀλοκληρίαν ἐπὶ τῆς γενναίας ταύτης καρδίας.

Χρηεύστατα εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας, ἡ Κόμησσα ἐξῆσε μονήρη τὸν βίον, ὅπως δώσῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς υἱὸν ἀντάξιον τοῦ ἐλληνικοῦ δνόματος.

Ἀπέναντι τῆς νεότητος καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς τοῦ ζῆν ἐν τῷ κόσμῳ, - ἀπέναντι πάντων τῶν θελητῶν δεικνυομένων αὐτῇ παρὰ τῆς κοινωνίας, - ἀπέναντι τῶν περιποιήσεων ἄστινας ἡ ὠριότης, τὸ πνεῦμα καὶ αἱ χάριτες αὐτῆς προσεικύναντο παρ' ἀνωτάτων ὑπουργημάτων καὶ παρ' ἐπιφανῶν ξένων, πιστῶς ἐνέμεινε φέρουσα τὸ βαρὺ φορτίον, ὅπερ σκληρὰ εἰμαρμένη τῇ εἶχε ἐπιβάλλῃ.

Διαπρεπῆ τινα πρόσωπα, ἔλκουσθέντα ἐκ τῆς ἐξαιτίας ἐρατμιότητος τῆς σπανίας ταύτης γυ-

ναϊκός, ὑποδουλοθέντα ἐκ τῆς ἐξόχου ταύτης γυναικείας καλλονῆς τῆς διακρινούσης αὐτὴν, γοητευθέντα ὑπὸ τοῦ πνεύματος, τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἄνθους τῆς ἀθωότητος, ἐξ ὧν ἦτο πεπρωτισμένη, ἐξητήσαντο ἵνα προσέλθωσι μετ' αὐτῆς εἰς γάμου κοινωνίαν, ἀλλ' ἡ μακαρίτις, ἀείποτε ὠχυρωθεῖσα ὀπισθεν τοῦ καθηκόντος, τὴν μητρότητα αὐτῆς κατὰ παντὸς πειρασμοῦ ἐποίησατο ἀσπίδα.

Παρὰ τῷ υἱῷ αὐτῆς, πατέρα, φίλους, συγγενεῖς, δικηγόρους, ἐπιτρόπους, διδασκάλους, τὰ πάντα ἀνεπλήρωσε. Ἀνέθρεψεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς παραδείγματος, καὶ διὰ τῶν ἐνδόξων παραδόσεων τῶν δύο συνηνωμένων οἰκογενειῶν ἐνίσχυσεν αὐτὸν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἐθνικῶν μεγαλείων, ἐν τῷ ἔρωτι τῆς πατρίδος καὶ ἐν τῷ σεβασμῷ τῶν δδόνων αὐτῆς· ἀφιέρωσεν αὐτῷ τὴν ζωὴν αὐτῆς πᾶσαν, μόνην καὶ ὑπεριάτην ἀμοιβὴν προσδοκῶσα τοῦ νὰ ἴδῃ τὸν πόθον αὐτῆς ἐκπληρούμενον καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς ἐστεμμένους ἐπιτυχῶς. Καὶ οὕτως τοιαύτης γλυκειῆς παρηγορίας κατηξιώθη, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ὀρέψαντος τοὺς καρποὺς τῆς μητρικῆς μεριμνῆς, ἧς τῷ παρέσχε παράδειγμα μὲν τὸν πρόγονον αὐτοῦ Μάριον Πιέρην, τὸν ἐξόχον συγγραφέα, τὸν φίλον τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Θωμᾶ Μούαρ, ὀδηγὸν δὲ, τὴν χρυσοθήβαιαν καὶ τὴν ἀνδρίαν τῶν Μαρμαρᾶ, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1060 ἔτους ὑπερήσπιζον τὸ ἔθνος ὡς κύριοι τῶν Προκονήσων (Iles Marmara), τὴν ἀρσώσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς Παλαιολόγους, τὴν ἀκράδαντον αὐτῶν σταθερότητα ὑπὲρ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, ὅτε ἡ τύχη τῶν ὅπλων ἐπέτρψε τοῖς Γενουσιόσις νὰ ληλατήσῃσι πᾶσαν αὐτῶν τὴν κυριότητα, καὶ οἵτινες, τὸ 1150, καταφυγόντες εἰς Ἐνετίαν, ὅπου ὑπεδέχθησαν ὡς εὐπατρίδιαι, οὐδέποτε ἐπαύσαντο τοῦ ν' ἀγαπῶσι καὶ ὑπηρετήσῃσι τὸ ἔθνος αὐτῶν, ἕως οὗ τέλος, μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπανέκλμψαν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς γῆς προσελθόντες εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων.

Τιμὰὶ θαυμάσιαι αὐτοῖς ἀπονεμηθεῖσαι, Βαρωνοὶ, τιμίρια, παράσημα κτλ., πάντα ταῦτα ἔτεινον νὰ διδάξωσι τὸν υἱὸν ὅτι ἡ τιμὰ ὑπηρεσίας ὑπὲρ τῆς ἰδίας χώρας ὀφείλει νὰ ᾖ ὁ μόνος σκοπὸς τοῦ ἀληθοῦς πολίτου.

Ἰδοὺ τὰ μέσα ὧν ἡ Κόμησσα Μαρία ἐγράθη ἔπος προσφέρει τῇ χώρᾳ υἱὸν ἀντάξιον αὐτῆς, ἰδοὺ ἡ ὑπηρεσία προσενεχθεῖσα τῇ κοινωνίᾳ παρὰ τῆς Κυρίας, ἧς τὸν θάνατον βρυσπενθοῦμεν. Ζωὴν πέντε καὶ πενήκοντα ἔτων οὕτω εὐδοκίμως διανυθεῖσαν, ὅποιαί τινες ὀλίφεις ἐδύνατο ν' ἀνταμείψωσι; Διὰ τίνων δακρῶν δυνάμεθα τοιαύτης μητρὸς τὸν τάρον δεόντως νὰ τιμήσωμεν; Ὅποιον φόρον δυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς τοιαύτην δύναμιν, εἰς τοσαύτην ἐθελοθυσίαν; Οὐδεμίαν φράσιν, μηδεμίαν λέξιν ἤθελε πόποτε ἐκδηλώσει πᾶν ὅ,τι ἡ ζωὴ αὐτῆς, αὐτὴ καθαυτὴν, ἐκδηλοῖ. Δι' ἡμᾶς δὲ οὐδεμίαν ὑπολείπεται παρηγορία, εἰμὴ μόνον ἡ ἰδέα ὅτι τοιαύτη ζωὴ ἀγάπης καὶ

καθήκοντος θέλει χρησιμεύσει ὡς παράδειγμα ἀξιωμακτὸν ταῖς νεαραῖς γυναῖκι, ταῖς εἰσερχομέναις ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ συζυγικοῦ βίου, αἵτινες ἐν αὐτῇ θέλουσι εὐρῆ ἀλάνθασον ὀδηγὸν κατὰ τὴν δυσχερῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐαυτῶν καθηκόντων πρὸς τε τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, ὑπῆρξεν ἐκλεκτὰι μητέρες, αἵτινες ἔστειψαν τὸ ἐαυτῶν μέτωπον διὰ δαφνῶν ἀπονεμηθεισῶν παρὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, ἐπὶ παραπλησίαις σπουδαίαις ὑπηρεσίαις βλαθῶς εὐγνωμονούντων. Καὶ οἱ νῦν Ἕλληνες ἂν ἐνωθῶσι μετ' ἡμῶν, ὅπως τιμήσωμεν τῆς τεθνεώσης τῆς ἀρετᾶς διὰ πᾶν τὸ ἐν αὐταῖς ἐξέχον μέγα τε καὶ ὑψηλόν.

Παρὰ διαφόροις συγγραφεῦσι, πλείστα ὄσα ὀνόματα, ἐνδοξότερα καὶ μᾶλλον δεδοξασμένα παρέσχον ἀρθρον ὕλην ὑπὲρ πλείστων κρατηγῶν, ὧν τὰ βάρβαρα κατωρθώματα ὀλοκληρῶς κατέστρεψαν χώρας, ἀπήγγισαν ποιητικὰ πρὸς ἐξύμνησιν λῦραι πλείστοι δεσπότες, ἐπωφελοῦνται αὐτοῖς, ὑπέκλειψαν μὲν ὀξάν, ἧς ἦσαν ἀνάξιοι, οὐχ ἤττον ἔμως εὔρον καὶ πανηγυριστὰς πλείστοι ὅσοι παρελθούσαι μεγαλειότητες κατεθάμβωσαν τὰ πλήθη, τὰ οὐκ οἰδότα τὸ ἀληθῶς μέγα καὶ ἐπωφελές. Ἀλλὰ ποία ἄλλη μεταξὺ τῶν τόσων ὑψηλοτήτων δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τοιαύτην πολιτίδα; Ποία ἄλλα ἀρετὰ δύναται νὰ συμβαδίσῃσι μετ' ἴσης δυνάμεως, πρὸς ἐκπλήρωσιν ἔργου τοσοῦτον ἐπιμόχθου, μετ' ἴσης ἐπιουσίου αὐταπαρνήσεως, καὶ μετ' ἴσης ἐπιμόχθου ἀτομικῆς θυσίας, τελεσθείσης ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς κοινωνίας;

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἐπὶ τέλος, οὐχὶ νὰ θυμιατίσωμεν τὸν νεκρὸν μιᾶς γυναικός, ἀπορριψάσης μακρὰν αὐτῆς, κατὰ τὴν διάρκειαν πολλῶν ἐτῶν, τὰς ὧν ἡσιούτο ἐντιμότερας προσφοράς, ἀλλὰ νὰ προσελκύσωμεν τὴν προσοχὴν πάσης ἐλληνίδος, παντὸς πατρὸς, παντὸς πολίτου, ἐπὶ τούτων τῶν ἀρετῶν, τῶν ἀληθῶς ἐξαιρετικῶν καὶ μεγάλων, αἵτινες, οὐχὶ σπανίως, παρέρχονται ἀπαράτηρητοι παρὰ τῶν ὁμάδων, καὶ ἀνευμηδεμίας οἴσεως καλλιπειίας ἢ εὐγλωττίας, νὰ εἴπωμεν ταῖς ἡμετέροις συμπολίταις. Τὴν κεφαλὴν βαρυσπενθοῦσαν, χύσατε μετ' ἡμῶν θαλερὰ δάκρυα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοιαύτης γυναικός! Ἐν τῷ ναῶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς δόξης, ἐγγράψατε τὸ ὄνομα μιᾶς ἐφαιλλοῦ τῶν μητέρων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος! Θέσατε μίαν δάφνην ἐπὶ τοῦ τάφου τούτου, τοῦ ἐγκλείοντος τὴν ἀληθῆ ἀξίαν! Διακρατήσατε ἐν τῇ μνήμῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς ὡς ὑπογραμμὸν καὶ ἐνθάρρυνσιν, - κλίνοντες δὲ τὸ γόνυ ἐνώπιον Θεοῦ ἐξαιτήσατε ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ἀνταξίαν ἀμοιβῆν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ.

Ἐν Κερκύρᾳ, μηνὶ Φεβρουαρίῳ 1881.

Ἐμ. Βαρόνος Θεοτόκης.

Αρ.ε.σ. 594

VI 120